

בס"ד. ליל ב' רחג הפסח, ה'תשכ"ד

(הנחה בלתי מוגה)

יגיע' כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך². וצריך להבין מהי המעלה שמאכל האדם הוא מיגיע כפיו דוקא. ולהבין זה יש להקדים תחילה ביאור הענין שאדם נידון בכל יום³ (שלכן אנו מתפללים בכל יום על פרנסה ושאר צרכי האדם), דלכאורה, כיון שאמרו חז"ל⁴ כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד יום הכיפורים, א"כ מהו הענין שאדם נידון בכל יום.

(ב) **ויובן'** בהקדים ביאור ענין החתימה בנעילה דיוהכ"פ (שאו נחתם הדין למעלה על כל השנה⁶), שהוא עד"מ החותם שע"ג האגרת, שבלעדי החותם יכול להשתנות מה שנכתב באגרת, אך ע"י החותם נעשה קיום הדבר באופן שלא ישתנה לעולם, כמ"ש⁷ ונחתום גוי אין להשיב. והענין בזה, דהנה, ההמשכה שבראש השנה היא מבחי' חסד דעתיק, שהוא כח החסד ההיולי שיכול להתפשט בלי שיעור וגבול, וגם לא ימצא בו שום ציור פרטי, ובאופן כזה אי אפשר שיושפע החסד אל המקבל. ולכן צריך להיות ענין הגבורה שבחסד, שהו"ע צמצום והתחלקות ההשפעה, היינו, שכח החסד ההיולי יתחלק לכמה חלקים, שע"ז יתלבש בציור פרטי, ויומשך במדה וגבול, ואז יוכל להיות נשפע אל המקבל. וזהו ענין החותם בנעילה דיוהכ"פ⁸, דכיון שאז נעשית עליית המלכות עד לבחי' עתיק, הנה הה' גבורות דמלכות פועלים ענין הצמצום וההתחלקות בהשפעה שמבחי' חסד דעתיק שתוכל להיות נמשכת בעולמות. וזהו בדוגמת החותם שע"ז נעשה קיום הדבר שלא ישתנה, היינו, שהשפעת החסד לא תשאר בבחי' היולי שיכול להשתנות בכמה אופנים כו', אלא

מצות תגלחת מצורע פ"ב ואילך (קו), א ואילך). אוה"ת פ' ראה ע' תשכב ואילך. קונטרס ומעין מאמר יז ואילך. ד"ה והנה פרח תשל"ג (תו"מ סה"מ סיון ע' שפד ואילך).

(6) ר"ה שם, ב.

(7) אסתר ח, ה.

(8) ראה פע"ח שער יוהכ"פ פ"ה.

(1) ראה ד"ה יגיע כפיך במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' קסה ואילך. וראה בהשיחה שלפני המאמר סכ"ה (לקמן ע' 298).

(2) תהלים קכח, ב.

(3) ר"ה טז, א.

(4) ביצה טז, רע"א.

(5) בהבא לקמן ראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"ב ע' תרמח ואילך. סהמ"צ להצ"צ

תתלבש בציור במדה וגבול, שעייז יושפע החסד אל המקבל. אמנם, גם ההמשכה שנעשית ע"י החותם דיוהכ"פ היא רק בבחי' מלכות דאצילות, ונוסף לזה צריך לפעול שיומשך השפע לעולמות שלמטה מאצילות. והענין בזה, שלגבי עולמות ביי"ע, הנה גם בחי' חסד דאצילות הוא ענין של פשיטות, חסד פשוט, שאפשר להיות ממנו השפעות שונות, והיינו, שיכול להיות נמשך השפעה בגשמיות, ויכול להיות נמשך גם השפעה ברוחניות, כמו השפעת השכל בנוגע להצלחה בלימוד התורה, ובזה גופא ישנם כמה אופנים, השפעה בנוגע לגליא דתורה או בנוגע לפנימיות התורה. וכמו כן יכולה להיות ההשפעה בנוגע לעבודת התפלה, שתהי' לו תוספת חיות בתפלה וכו'. וכמו כן יכולה להיות ההשפעה שיהי' לו חלק טוב בגן עדן, וכיו"ב. ועל זה נאמר שאדם נידון בכל יום, היינו, שנוסף על ההמשכה כפי שהיא בר"ה ועד להחותם דיוהכ"פ (שהיא בבחי' חסד דעתיק כפי שנמשך עד מלכות דאצילות), נידון אדם בכל יום באיזה אופן תומשך ותצטייר ההשפעה למטה ביום זה. וזהו ענין התפלות והבקשות שבכל יום, שעייז תצטייר ותומשך ההשפעה בהענינים הפרטיים שמתפללים ומבקשים עליהם. וזהו גם הטעם שצ"ל יגיע כפיך דוקא, כי, בכדי שהמשכת השפע בענין הפרנסה תתלבש ותצטייר בפרנסה גשמית בעולם העשי' הגשמי, צריך להיות גם עשיית הכלי ע"י יגיע כפיך.

ועפ"ז יובן גם מה שאומרים בברכת המזון הזן את העולם כולו בטובו בחן בחסד כו' הוא נותן לחם לכל בשר, דלכאורה אינו מובן, הרי זה גופא שהקב"ה זן את העולם הו"ע של השפעת חסד, ומהו ענין הזן כו' בחסד. וגם מהו הענין דנותן לחם דוקא, הלא עיקר החסד הוא הברכה והשפע, ולמה מייחד את החסד אל הלחם דוקא. אך הענין הוא, דמ"ש (הזן כו') בחסד הוא בחי' חסד דעתיק, שהוא חסד היולי, והחידוש דהזן כו' בחסד הוא שאור החסד העליון נמשך ומתלבש בחסד גשמי להיות נותן לחם, מזון גשמי דוקא, והיינו, שהירידה וההתלבשות דאור החסד העליון לבוא בחסד גשמי (ע"י בחי' גבורה שבחסד, כנ"ל), הרי זה גופא חסד גדול כו'. ובזה יובן גם מ"ש בזהר"י שר' ייסא סבא הי' מתפלל על מזונו גם כאשר מזון סעודתו הי' כבר מוכן לפניו. והביאור בזה (ולהעיר שביאור זה הוא ביאור חדש)¹⁰, שגם כאשר מזונו מוכן לפניו, יכול להיות שלא יהי' מלובש בו בחי' חסד דעתיק, ועל זה היתה

10) עוד ביאור בזה — ראה לקו"ש חכ"ו ע' 99 ואילך.

9) ח"א קצט, ב. ח"ב סב, ב.

תפלתו לפעול שהמזון המוכן לפניו יהי' לבוש לבחי' חסד דעתיק, ואשר בחי' חסד דעתיק תתלבש בהמזון המוכן לפניו.

ג) **וביאור** הענין, דהנה, כללות הצורך בירידת והתלבשות השפע למטה דוקא, שלכן צריך להיות גם הענין דיגיע כפיך (כנ"ל), הוא מצד ב' ענינים. ענין הא' הוא התורה, שענינה הוא¹¹ לברר ולהבדיל בין טמא לטהור¹² ובין קודש לחול, והרי לא שייך ענין הברור וההבדלה אלא ע"י הירידה וההתלבשות למטה עד לעוה"ז שבו יש גם ענינים שהם היפך הקדושה כו', כידוע שבעוה"ז יש תערוכת ב' קצוות כו', כמבואר בארוכה במק"א¹³ בביאור הטעם שענין התשובה הוא בעוה"ז דוקא. וזהו גם מש"נ במתן תורה אנכי הוי' אלקיך גו'¹⁴ וסמך לי' לא יהי' לך אלקים אחרים גו'¹⁵, דלכאורה אינו מובן הלא במ"ת היו גילויים נעלים ביותר, ולמה הוצרך אז לאזהרה דלא יהי' לך אלקים אחרים גו'. אך הענין הוא, שכל ענין התורה הוא לברר ולהבדיל כו', וענין זה שייך רק ע"י הירידה וההתלבשות למטה עד שתהי' מציאות של נפרדים שיוכלו להקרא בשם אלקים אחרים כו'. וזהו גם מה שאמרו חז"ל לא ניתנה התורה לאוכלי המן נולהעיר מהחידוש שבדבר, שזהו להיפך מהמובא בכ"מ¹⁶ מאמר חז"ל¹⁷ לא ניתנה תורה התורה לידרש אלא לאוכלי המן], כי, אוכלי המן לא הוצרכו להתעסק בענין הפרנסה באופן של יגיע כפיך, לפי שנמשך להם המשכת המזון באופן של השפעה מלמעלה, שזהו כללות ענין המן שבא בדרך המשכה מלמעלה למטה, באופן שלא נוגע כלל עבודת ופעולת המטה, וכמ"ש¹⁸ ולא העדיף המרבה (ותירה מזה) והממעיט לא החסיר, ואילו ניתנת התורה היא כדי להיות ענין העבודה מלמטה למעלה דוקא, לברר ולהבדיל בין טמא לטהור ובין קודש לחול, כנ"ל. וענין הב' הוא מצד השבירה שבעולם התהו שהיתה בסיבת חטא אדה"ר¹⁹, שעיי"ז נפלו ניצוצות דתהו למטה, ולזה צ"ל עבודת האדם לברר הניצוצות, וברור זה נעשה באופן של התלבשות, ע"י ההתעסקות בהדברים הגשמיים שבהם נפלו הניצוצות, שזהו גם ענין היגיעה בפרנסה, יגיע כפיך, שעיי"ז נעשה ברור הניצוצות כו'.

16) ראה תו"ח בשלח ריז, א. ובכ"מ.
17) ראה מכילתא בשלח יג, יז. שם טז, ד.
18) בשלח טז, יח.
19) ראה גם תורת חיים וישב קצח, ב.

11) ראה גם תניא אגה"ק סכ"ו.
12) ראה שמיני יא, מז.
13) ראה לקו"ת פינחס עה, סע"ב ואילך.
14) יתרו כ, ב. ואתחנן ה, ו.
15) שם, ג. שם, ז.

ד) וזהו יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך, והענין בזה, דכיון שהצורך בענין היגיעה אינו אלא כדי שהשפע האלקי יומשך ויתלבש למטה בעולם העשי' הגשמי (מטעם הנ"ל, מצד ענין התורה שענינה הוא לברר ולהבדיל כו', ומצד ענין השבירה ונפילת הניצוצות כו'), לכן אינו צריך להעמיק דעתו ביגיעה זו, אלא רק יגיע כפיו בלבד²⁰, שזהו הדיוק יגיע כפיך, ולא יגיע ראשך, והיינו, מצד הידיעה וההכרה שהעסק שלו אינו אלא לבוש בדרך הטבע שבו יומשך ויתלבש השפע האלקי, וא"כ, הענין העיקרי הוא השפע האלקי, ולא הלבוש בדרך הטבע, שכללות ענין הטבע אינו אלא כגרוזן ביד החוצב בו²¹. וכאשר ההתעסקות בענין הפרנסה היא באופן כזה, אזי מסיר ומבטל את כל הדברים שיכולים לעכב ולמנוע את השפעת הפרנסה, ופועל שגם בלבושי העשי' יתגלה שורש ומקור השפע האלקי כפי שנמשך מבחי' חסד דעתיק. ועז"נ יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך, ודרשו חז"ל²² אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא, אשריך בעוה"ז לפי שהעסק בפרנסה הוא ללא טרדות ודאגות כו', וטוב לך לעוה"ב, לפי שמברר את הניצוצות ומעלה אותם לשרשם ומקורם, שזהו ענינו של עולם הבא שנקרא עולם ברור²³, ולא שייך בו פסולת כלל, ע"ד המן שהי' נבלע באברים ולא הי' בו פסולת כלל²⁴, שלכן לא ניתנה התורה לאוכלי המן, כיון שענין התורה הוא לברר בירורים (כנ"ל). אך מ"מ הי' המן נסיון אם יוכלו לברר ע"פ התורה, וכמ"ש בפרשת המן²⁵ למען אנסנו הילך בתורתא אם לא, כמבואר הטעם במק"א²⁶, וד"ל.



(22) ברכות ח, א. וש"נ.
 (23) ראה פסחים נ, א. ב"ב יו"ד, ב.
 (24) יומא עה, ב.
 (25) בשלח שם, ד.
 (26) ראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' כט ואילך.

(20) ראה גם לקו"ת שלח מב, ריש ע"ד.
 חוקת טו, ג. ד"ה ויקהל משה תשי"ב פ"ג ואילך (סה"מ תשי"ב ס"ע רמא ואילך). ד"ה מים רבים תשל"ח (תו"מ סה"מ חשון ע' רמו).
 (21) ע"פ ישעי' י, טו.